

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА

Українознавство

**Число 1-2
2004**

За редакцією Петра Кононенка

КИЇВ – 2004

Українознавство

Число 1-2
2004

Науковий
суспільно-політичний
культурно-мистецький
релігійно-філософський
педагогічний журнал

Видає Науково-дослідний
інститут українознавства
Міністерства освіти
і науки України
(раз на три місяці)

Головний редактор
Петро КОНОНЕНКО,
директор Інституту,
професор, академік,
лауреат Міжнародної
премії ім. Й.Г.Гердера

Scholarly
Political and Social
Cultural and Art
Religious and
Philosophical
Pedagogical Journal

Published once in three
months by the Science
and Research Ukrainian
Studies Institute of the
Ministry of Education and
Science of Ukraine

The chief editor
Petro KONONENKO,
director of the Institute,
professor, academician,
the International
Y.G.Herder prize winner

Відповідальний секретар: Наливайко С.С.

Редакційна рада: Кононенко П.П. – голова

Члени ради: Бандура Г.Г., Барабаш С.Г., Баран В.Д.,
Баранівський В.Ф., Бичко І.В., Болюбаш Я.Я., Васюта С.І.,
Васюта О.А., Горський В.С., Гуржій А.М., Грицик Л.В.,
Денисюк С.П., Дончик В.Г., Дробноход М.І., Дунаєвська
Л.Ф., Дяків Р.С., Єрмоленко С.Я., Жебровський Б.М.,
Зязюн І.А., Калакура Я.С., Климов Л.С., Колодний А.М., Ко-
ноненко В.І., Кононенко Т.П., Курас І.Ф., Лой А.М., Май-
борода В.К., [Мишанич О.В.], Мокренко А.Ю., Мушке-
тик Ю.М., Надольний І.Ф., Наливайко С.І., Наливайко С.С.,
Недюха М.П., Ничкало Н.Г., Павличко Д.В., Панчук М.І.,
Погрібний А.Г., Погребенник В.Ф., Пономаренко А.Ю.,
[Придатко Т.О.], Ренке Т.Л., Сазоненко Г.С., Сніжко В.В.,
[Галанчук О.М.], Терпиловський Р.В., Токар Л.К., Толсто-
ухов А.В., Усатенко Т.П., Федоренко Є.В., Фігурний Ю.С.,
Філіпчук Г.Г., Шкрібляк П.В., Шевченко В.І., Ярошинсь-
кий О.Б., Ятченко А.Д., Ятченко В.Д., Яцків Я.С.

Журнал друкується на підставі свідоцтва № 4863 від
13.02.2001 р. про державну реєстрацію друкованого
засобу масової інформації, виданого Державним ко-
мітетом інформаційної політики, телебачення та радіо-
мовлення України

Рекомендовано Вченою радою Науково-дослідного
інституту українознавства Міністерства освіти і науки
України (протокол № 5 від 11.05.2004 р.)

Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України
вул. Ісаакяна, 18, м. Київ, Україна, 01135
www.rius.kiev.ua
e-mail: journal@rius.kiev.ua
електронна версія журналу за адресою:
http://www.rius.kiev.ua

© Науково-дослідний інститут українознавства
Міністерства освіти і науки України, 2004
© Видавництво "Міленіум", 2004

ЗМІСТ

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

- Кононенко П., Кононенко Т.** Тарас Шевченко: із ми-
нулого в майбутнє.....6
Французенко-Вірний М. Відзначення сорокової
річниці побудови і відкриття пам'ятника Тарасові
Шевченкові в столиці США Вашингтоні..... 12
Розумний Я. Шевченкові – 190.....15
Лебединская Т. Восточные мотивы в творчестве
Т.Г. Шевченка..... 16
**Хоменко О., Пономаренко А., Горенко-Баранівсь-
ка Л.** Шевченкові мелодії симетричного міста..... 19
Вольвач П., Вольвач Я. Остання подорож Тараса
Шевченка по Черкащині та його зустріч і листування з
Платоном Симиренком, Кіндратом Яхненком та
Олексієм Хропалем.....22
Горенко-Баранівська Л. Українська культура та ми-
стецькі осередки Петербурга ХІХ ст. (до 190-річчя від
дня народження Т.Г. Шевченка).....27

Розділ І ЛЮДИНА І ЇЇ СПРАВА

- Кононенко П., Кононенко Т.** Книга добра.....30
200-річчя Михайла Максимовича.35
Стріха М. Конференція в Іллінойсі очима
учасника.....59
Розумний Я. Центр і периферії: східнослов'янсь-
ке середньовіччя в інтерпретації Дмитра Чижевсь-
кого61
Гумецька А. Д. Чижевський як викладач поезії.....65
Трофименко С. Русифікація задніми дверима,
або переочена русифікація66
Трофименко М. Євразійське переобдумування і
майбутнє... "Європи". Або: "Євразія" – таке собі "гео-
політичне посередині".....69
Янченко Т. Благодійно-педагогічна діяльність родини
Ушинських.....73
Довбня В. Українське коріння філософської антро-
пології Костянтина Ушинського.....75
Селезньова Т. Ідея гуманізму у творах Д.Туптала
та К. Ушинського.....78
Ігумен Димитрій (Рудюк). Духовний пастир нації..80
Коротя-Ковальська В. Про мене ще ніхто не пи-
сав. Марія Миколайчук.....87
Кононенко П. Євген Федоренко92
Пасемко І. Повернення сина на рідну землю (до 75-річ-
чя від дня народження доктора Євгена Федоренка).....96
Кононенко П. Лицар.....104
Лубківський Р. Сповідь. Молитва. Присяга.....106
**Текст Д. Павличка з кн. "Українська національна
ідея".** Бути вільною людиною і вільною нацією..... 117

*Редакція залишає за собою право на мовностилістич-
не редагування рукописів і передруків відповідно до норм
чинного Правописю, яке не змінює позиції автора. Нау-
кові статті в галузі історичних наук зберігаються як
фахові згідно з Постановою Президії ВАК від 10.12.2003.
№ 2-05/10.*

Павличко Д. Видатний борець за українську державність і демократію.....	120
Сніжко В., Кононенко П. Дослідник, науковець, політик А.В. Толстоухов	123
Кононенко П. Світ і світло творчості Юрія Мушкетика.....	128
Гончар О. На високому рубежі.....	138
Наливайко Ст. Китаїст Іван Чирко, японка Йоко Сацуки та “індієць” я.....	139
Пономаренко Л. Сторінками Книги добра.....	143
Стех Я. Століття Докії Гуменної.....	147

Розділ II ІСТОРІЯ. ТЕОРІЯ. МЕТОДОЛОГІЯ

Новочасні науково-педагогічні надбання (книги)...	150
Історична думка в дзеркалі української історіографії	151
Рецензії на книги:	
Д. М. Черваньов “Менеджмент”	152
А.Є. Конверський “Логіка”(традиційна і сучасна)....	153
О. А. Васюта, С. І. Васюта, Г. Г. Філіпчук “Екологічна політика: національні та глобальні реалії”	154
Калакура Я. Національна ідея очима українознавця (до 70-річчя Леоніда Токаря).....	161
Токар Л. Самоідентифікація в системі самопізнання й сомотворення українського народу.....	164
Ідеологія українськості: предметно про філологічний дискурс.....	169
Філологія як українознавство: тривання слова...172	
Бесіда П.П. Кононенка з кінорежисером Ю. Г. Ільєнком.....	172
Кононенко М. Гомо, Гомо сапієнс, чи Гомо сапієнс сапієнс?.....	175
Сніжко В. Українознавча ідея або самовивчення “шляху”	178
Сніжко В., Федоренко О. Природно-просторові вектори української геополітики.....	185
Масляк П. Географічні основи української геополітики та геостратегії (доктрина “Український щит”)....	193
Федоренко О. Ідейні та культурні цінності як об’єкт геополітичних досліджень.....	197
Чешков О. Проблеми сучасної Російської держави і перспективи її політичної еволюції.....	200
Кусько К. Лінгвістика на зламі століть: стратегії та методологічні орієнтири.....	204
Таровська О. Історія становлення НДІУ як віддзеркалення утвердження теорії українознавства на територіях України в 90-х рр. ХХ ст.	207
Панченко П. Важливі складові української ментальності	214
Крижанівський М., Крижанівська Н. Справа: “НЗ”, або мікологічна сага про дендродохіум токсикум.....	216
Грива А. Козацькі громади кінця ХХ – початку ХХІ сторіччя.....	219
Григорчак І. Національна ідея в розбудові громадянського суспільства.....	226
Медвідь Ф., Медвідь Я. Цивільний кодекс України як конституція громадянського суспільства.....	228

Розділ III ОСВІТА

Коротя-Ковальська В., Вельбоєць Г. Конкурс з українознавства. ІV етап	232
Таровська О. “Споконвіку було слово...” (Роздуми після закінчення ІІ Всеукраїнського конкурсу з українознавства серед учнів старших класів)	235

Український гуманітарний ліцей: економічний симпозиум.....	237
Вельбоєць Г. Українознавство як інтегративний курс – стержень гуманізації національної системи освіти України.....	238
Пономаренко А., Костянтинова С., Яременко С. Свідоме і стихійне (психолінгвальний моніторинг “самопочування” київського студентства).....	240
Руденко Н. Барви гімназійної веселки.....	243
Лопушанська Г. Львівська українська гуманітарна гімназія.....	246
Кононенко П. Українознавчі дисципліни в системі дистанційного навчання.....	248
Сук О. Мовне забезпечення дистанційного навчання – важливий чинник якості сучасної освіти.....	251
Сікорський П. Основні напрями удосконалення підготовки педагогічних працівників.....	253
Гнатюк В. Національне виховання і козацька традиція: нова інтегративна якість сучасного навчального закладу.....	256
Ващенко Л. “Нова дидактика” В. Дьяченка: погляд у майбутнє шкільної освіти.....	261
Ярьсько Л. Рецензія на монографію Т.П. Усатенко “Українська національна школа: минуле і майбутнє”.....	263
Усатенко Т. Шкільні реформи кінця ХVІІІ – поч. ХІХ ст. на українських землях.....	265
Гомотюк О. Українознавчі погляди Лесі Українки...268	
Кравченко М. Освітня політика в Україні в середині ХІХ ст.....	273
Кухарчук С. Дітям про Тараса Григоровича Шевченка.....	276
Сліпченко Т. Розробка уроку з трудового навчання (обслуговуючі види праці) та українознавства у 6 класі.....	278
Ярьсько Л. Українознавчий експеримент і творчість учителя.....	281

Розділ IV УКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Кравчук Л. Україна сьогодні і завтра.....	286
Євтух В. Осмислюючи історію, аналізуючи сучасність.....	291
Філіпчук Г. Українознавчі цінності, національна ідея у становленні й розвитку громадянського суспільства.....	293
Яцків Я. Науково-технологічна сфера України. Загальностатистичні дані та спроба передбачення.....	299
Дробноход М. Про економічне, і не тільки, в українському державотворенні.....	302
Погрібний А. Випробування суржилом (з “Розмов про наболіле”).....	306
Скаленко О. Стратегічна інформаційна булава для українського уряду	310

Розділ V КУЛЬТУРА

Барабаш С. Поезії.....	316
Попович Л. Стереотип мови в українській мовній картині світу.....	318
Зорівчак Р. Григорій Кочур як історик українського перекладу (цитати).....	323
Кононенко П. Григорій Кочур у ролі Гамлета	324
Стріха М. Кочур і Данте.....	326
Хоменко О. Десять років довкола озера (огляд українського літпроцесу з 1993 до 2003 р.).....	332

Гумецька А. Поет Абрам Канцельсон як зразок інтеграції.....	340
Мельничук Б. Серце, що вмістило Буковину й світ.....	342
Філіпчук Н. Мистецькі традиції у родинному вихованні сім'ї Івасюків.....	346
Данюк Н. Проблема української мови у літературній творчості та громадському світогляді А. Свидницького.....	348
Мащенко С. Філософсько-освітні принципи Чернігівського науково-літературного кола кінця XVII – поч. XVIII ст.....	352
Момот Н. Журнал Т. Г. Шевченка в контексті розвитку європейської традиції.....	356
Потапова Н. Українські витинанки: науковий опис, сучасний стан вивчення і розуміння.....	358
Крижанівська Н. Доторк до золотої тувельки. Христіна Шишпор.....	373
Зеленчук Я. Фотопортрет річки Чорний Черемош (стендова доповідь).....	376

Розділ VI ПАМ'ЯТЬ ІСТОРІЇ

Баран В. Проблеми співвідношення субстратного і прийшлого населення на території України в другій чверті I тис. н. е.....	378
Наливайко Ст. Загадкова назва Житомир у світлі балто-скіфо-індоіранських фактів.....	383
Маловічко О., Козирський В. Найдавніша культура на лексику Європи.....	389
Фігурний Ю. 29 січня – свято української національної звитяги, день мужніх оборонців Батьківщини.....	394
Губський С. Історичне значення та уроки Акту злуки 22 січня 1919 р.....	396
Галько О. Культ дерева в українській весняно-літній календарній обрядовості.....	399

Наливайко С. Готи в українській історії, або про одну “помилку” Йордана.....	402
Ярошинський О. Передумови національної революції на Волині (до виходу монографії автора “Волинь у роки Української національної революції XVII ст.”).....	405

Розділ VII УКРАЇНА І СВІТ

Івашина Н. Хроніка українознавчих заходів у Французькій республіці (травень-червень 2004 року).....	420
Пасемко І. Професор Володимир Петрович Стойко – голова фундації Українського Вільного університету у США.....	422
Калакура Я., Краснодемська І. Осередок українознавства в Мюнхені.....	424
Чолану Л. Становлення українознавства в освіті Молдови.....	431
Біба О. Українська освіта в Казахстані.....	433

Розділ VIII ХРОНІКА

Пасемко І. Заокеанському недругові України й українства.....	436
Рекомендації Науково-практичної конференції “Специфічні проблеми в організації роботи органів місцевої влади, соціально-культурних закладів, установ і організацій та житті й праці людей в гірських умовах Карпат”.....	442
Гуменний Дмитро Олександрович.....	444
Ярошинський О. У Науково-дослідному інституті українознавства. 2003 рік.....	445

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Українознавство

Число 1-2, 2004

науковий
суспільно-політичний
культурно-філософський
педагогічний журнал

Комп'ютерний набір – Мельниченко О. А., Куявець Я.Г., Макаренко Н. А.
Художнє оформлення – Павленко Н. С.
Редагування – Твердохліб О. Т.
Коректори: Константинова С.В., Яременко С.А.
Комп'ютерна верстка – Кучер І. В.

За редакцією Петра Кононенка

Підписано до друку 13.09.2004. Формат 60x84/8
Друкофсетний. Папір офсетний. Гарнітура pragmatika.
Ум. друк. арк.. 58,8 Обл.-вид. арк. 55,2
Тираж 500 прим. Зам. № 1009

Видавництво “Міленіум”
Свідоцтво ДК №535 від 19. 07. 2001 р.

вул. Ісаакяна, 18, офіс 101
тел./факс 230-47-78
Київ, Україна, 03056